

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 71/2024 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen sopimuspalokuntahenkilöstön vaatimusten kiristämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Paula Werning /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 71/2024 vp:

Millaisten konkreettisesti tapahtuneiden onnettomuuksien arviointiin kiristetyt kuntovaatimukset perustuvat,

millä tavalla kiristyneiden vaatimusten on arvioitu vaikuttavan pelastushenkilöstön saatavuuteen ja kansalaisten saamiin kiireellisiin palveluihin koko valtakunnan alueella, miten kiristysten mahdollisesti aiheuttamaa resurssivajetta on seurattu ja tarvittaessa pikaisesti ryhdytty paikkaamaan,

millä tavalla sisäministeriö käytännössä ohjaa ja valvoo sopimushenkilöstön koulutuksen riittävyyttä laadullisesti ja etenkin määrällisesti siten, että uusia käytännön tehtäviin nähden riittävästi koulutettuja sopimuspalokuntalaisia saadaan lisää vähintään yhtä paljon kuin sopimuspalokuntalaisten luontainen poistuma resursseja vie,

onko sisäministeriö kokonaisvaltaisen vaikutusanalyysin kautta arvioinut, miten sopimushenkilöstön pitenevä kurssitus vaikuttaa opetushenkilöstön saatavuuteen ja koulutuskustannuksiin ottaen vielä huomioon, että koulutettavan aikakaan ei ole yhteiskunnassa täysin ilmainen ja

onko arvioitu, miten korkeampi koulutustasovaatimus vaikuttaa toisaalta sopimushenkilöstön määrään ja toisaalta kansalaisten kiireellisen avun nopeaan saatavuuteen ja parempaan työtulokseen koko valtakunnan alueella

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Sisäministeriön tehtävänä on muun muassa pelastuslain (379/2011) 23 §:n mukaisesti johtaa, ohjata ja valvoa pelastustoimintaa, huolehtia pelastustoimen valtakunnallisista valmisteluista ja järjestelyistä sekä yhteensovittaa eri ministeriöiden ja toimialojen toimintaa pelastustoimessa.

Hyvinvointialueet vastaavat pelastustoimen järjestämisestä alueellaan. Hyvinvointialueet voivat tuottaa pelastuslain 32 §:n mukaisia pelastustoimintaan kuuluvia palveluita hankkimalla niitä sopimuspalokunnalta tai muulta pelastusallalla toimivalta yhteisöltä siten kuin siitä hyvinvointialueesta annetussa laissa säädetään.

Pelastusopisto vastaa Pelastusopistosta annetun lain (607/2006) mukaisesti pelastustoimen päätoimisen henkilöstön tutkintoon johtavan koulutuksen lisäksi pelastustoimintaan osallistuvan sivutoimisen henkilöstön sekä pelastuslain 2a §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun sopimuspalokunnan ja muun sopimuksen tehneen yhteisön henkilöstön opetussuunnitelman valmistelusta, ylläpidosta ja kehittämisestä, kouluttajakoulutuksesta, kouluttajarekisterin ylläpidosta sekä opetusmateriaalin tuottamisesta.

Pelastustoiminnan aikaista työn tekemistä ohjaa useat lait ja asetukset. Keskeisimpiä toimintaa ohjaavia lakeja ovat työturvallisuuslaki (738/2002) ja pelastuslaki. Laeissa on määritelty muun muassa pelastustoimintaan osallistuvan työntekijän ja pelastustoimintaa johtavan pelastusviranomaisen velvollisuuksia ja heidän kelpoisuusvaatimuksia. Pelastustoimintaa johtava pelastusviranomainen vastaa osaltaan työturvallisuuslain mukaisesti pelastustoiminnan aikaisesta työturvallisuudesta. Työturvallisuuslain 11§ mukaan erityisen vaarallista työtä saa tehdä vain siihen pätevä ja henkilökohtaisten ominaisuuksien puolesta työhön soveltuva työntekijä.

Sisäministeriö toteuttaa pelastuslain mukaista ohjaustehtäväänsä muun muassa antamalla pelastustoimen toimintaa ohjaavia ohjeita. Ohjeita on laadittu pelastustoimen tehtävillä tapahtuvan toiminnan yhdenmukaistamiseksi, työturvallisuuden edistämiseksi ja toimintaa ohjaavien säädösten soveltamiseksi. Ohjeiden päivityksessä on pyritty huomioimaan säädöksiin tulleiden muutosten lisäksi muun muassa pelastustoiminnassa käytettyjen tekniikoiden ja taktiikoiden kehittämisessä saatu uusi tieto. Ohjeiden päivityksen yhteydessä on myös analysoitu pelastushenkilöstölle tapahtuneista työtapaturmista ja vaaratilanteista saatuja tietoja. Ohjeiden yhtenä keskeisenä tavoitteena onkin parantaa pelastustoiminnan tehtävissä työskentelevien työturvallisuutta. Sisäministeriön ohjeiden laadinta ja ohjeiden päivittäminen on toteutettu yhteistyössä työhön kulloinkin asetun työryhmän kanssa. Työryhmiin on pyritty kutsumaan myös sopimuspalokuntien edustus, kuten on menetelty esimerkiksi pelastustoimen sukellus- ja pintapelastustoiminnan ohjetta laadittaessa.

Pelastusopistosta annetun lain mukaista tehtävää hoitaessaan Pelastusopisto on kehittänyt sopimushenkilöstön opetussuunnitelmia ja kurssien sisältöä. Opetussuunnitelmien ja kurssien kehittämistä tehdään muun muassa toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin vastaamiseksi. Yksi tulipalojen sammutustyöhön liittyvistä vaaroista on syöpävaarallisille yhdisteille altistuminen. Vuonna 2022 kansainvälinen syövän tutkimusjärjestö (IARC) on nostanut tulipalojen sammutustyön korkeimpaan syöpävaarallisuusluokkaan. Sammutustyössä tapahtuvan altistumisen vähentämiseksi Pelastusopisto on kehittänyt tehokkaita ja vähemmän altistavia sammutustekniikoita. Sammutustekniikoita käsittelevän kurssin tavoitteena on lisätä pelastustoimintaan osallistuvan

henkilöstön osaamista työturvalliseen, vähemmän altistavaan ja tehokkaaseen sammutustoimintaan.

Viimeisimmin päivitettyissä pelastustoimintaa ohjaavissa sisäministeriön ohjeissa toimintakykyvaatimuksia ei ole kiristetty. Ohjeisiin kirjattujen vaativien pelastustoiminnan tehtävien fyysiset toimintakykyvaatimukset ovat pysyneet ennallaan ja niiden määrittelyssä on hyödynnetty tutkimuksissa saatua tietoa ja asiantuntija-arvioita.

Sisäministeriö vastaa hyvinvointialueiden ohjauksesta pelastustoimen järjestämislaissa todetun mukaisesti. Järjestämislain 15 §:n mukaan sisäministeriö laatii vuosittain valtakunnallisen selvityksen, jossa arvioidaan tarpeita ja uhkia vastaavien pelastustoimen palvelujen toteutumista ja rahoituksen tason riittävyyttä. Selvityksessä hyödynnetään 13 §:ssä tarkoitettuja hyvinvointialueiden selvityksiä ja 14 §:ssä tarkoitettua aluehallintovirastojen asiantuntija-arviota. Sisäministeriön laatimassa vuosittaisessa selvityksessä arvioidaan myös pelastustoimen päätoimisen- ja sopimushenkilöstön saatavuutta ja riittävyyttä.

Pelastustoimeen syntynyt henkilöstövaje ja sopimuspalokuntien merkitys pelastustoiminnan palvelujen tuottajana sekä pelastustoimen työturvallisuuden parantaminen on huomioitu myös hallitusohjelmassa. Hallitusohjelman mukaisesti pelastajien koulutusmäärää lisätään ja sopimuspalokuntien asema ja toimintakyky turvataan. Hallitus käynnistää myös kansallisen hankkeen pelastusalan työturvallisuuden parantamiseksi. Tämä hanke toteutetaan yhteistyössä hyvän työn ohjelman kanssa.

Pelastustoimen henkilöstövajetta ei kuitenkaan voida korjata vaarantamalla pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön työturvallisuus. Pelastustoiminnassa tarvitaan erilaisilla fyysisillä toimintakyvyillä ja osaamisilla olevia henkilöitä. Työturvallisuuslain mukaisesti työnantajalla on vastuu huolehtia, että henkilöstöllä on heidän tehtävänsä mukainen kelpoisuus. Vastuu osaamisen ja fyysisen toimintakyvyn ylläpitämisestä on työnantajan lisäksi myös pelastustyöntekijöillä. Turvallinen pelastustoiminta on kaikkien pelastustoimintaan osallistuvien oikeus.

Helsingissä 18.3.2024

Sisäministeri Mari Rantanen

VN/7750/2024-SM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: